

Inledning

Det märks att hösten har kommit nu. Lite kallare ute, samt mörkt tidigt på kvällarna, så turerna för att titta på djur blir inte så långa nu. Med hösten är det en massa "måsten", exempelvis så har det kommit mycket svamp i skogarna, både gula kantareller och trattkantareller men det bästa av allt, det finns lingon också på vissa platser. Var ut häromdan och provade våra "bärplockare på skaft" för första gången, det var en speciell upplevelse att inte behöva stå bockad för att nå åt "skogens röda guld", tekniken var väl inte alltför bra till en början men ingen kan allt utan övning. Det kommer säkert att gå bra innan vi fått våra c:a 35 liter. Till rågmjölsgröten måste man ju bara ha lingonsylt och eftersom det är min frukost alla dagar på året så gör jag slut på det mesta av lingonsylten, men jag får hjälp att plocka bären i alla fall. Hoppas att många har upptäckt allt som skogen kan ge.

Nästan hela sommaren har vi suttit på altanen efter grötfrukosten och druckit vårt morgonförmiddagskaffe. Innan kaffet har jag alltid matat "mina" fåglar med deras sommardiet, d.v.s. havregryn, det är nästan varje dag en massa småfåglar som hörsammar mitt anrop till dem att maten är serverad. Det är åtminstone 3 nötväckor som kommer med full fart och slår sig ned mitt i havgrynen och hackar sina näbbar fulla så det lyser vitt om dem, sedan flyger "yrhättorna" iväg med sitt byte för att lite senare återkomma och göra om proceduren och det blir som den värsta cirkus därför att om det är några andra fåglar där, hoppar de snällt undan när yrhättorna kommer, men sedan är det fritt fram till havregrynen någon minut i alla fall. Det blir aldrig långsamt på förmiddagarna när alla fåglarna är där och vi kan titta på dem samtidigt som vi läser tidningen.

Ett flertal av gamla Garpenbergs Bladet finns i pappersform arkiverade på Biblioteket i Hedemora om det är någon som vill titta på något som skrivits tidigare.

Inlägg till nästa Garpenbergsblad vill jag ha skickat till mig **senast 25 november** för att vi ska hinna dela ut dem i god tid före jul.

Ansvarig utgivare Barbro Jansson
barbrojansson@bredband.net eller vår postlåda på Backgårdsvägen 10

Bladet kan också läsas på: Garpenbergsbladet.webs.com

2017-09-17

Till Garpenbergsbladet

Nu är det en fin tid med höstfärger och hög klar luft. Kalla mornar gör att det verkligen känns att hösten är här men vissa eftermiddagen är solen varm. En ekorre hemmavid har fullt upp med att fylla matförråden. Det märks att naturen förbereder sig för vintervila.

Så är det inte hos oss på Boliden i Garpenberg. Här löper verksamheten på som vanligt.

I juni skrev jag och berättade om att vi söker ett nytt miljötillstånd då det nuvarande behöver förnyas vad gäller höjden på dammarna vid sandmagasinet. Vi hade samråd på Folkets Hus den 1 juni och har sedan dess fortsatt arbetet med ansökan för att där kunna svara på många av de frågor som togs upp på samrådet. Vår plan är att innan året är slut ha lämnat in ansökan till Miljödomstolen.

Häromveckan hade vi invigning av två miljöinvesteringar som vi gjort på vårt nya industriområde. Vi har byggt en tvätthall bakom anrikningsverket och en ny miljöstation. I tvätthallen kan små och stora fordon tvättas, med automattvätt eller högtryckstvätt. Vattnet samlas upp, går via oljeavskiljare och recirkuleras. Miljöstationen hanterar alla fraktioner av avfall och spillolja. Den gör att vi på ett ännu bättre sätt kan ta hand om och sortera vårt avfall. Två investeringar som en del i vårt miljöarbete.

Under senaste veckorna har det skrivits en del om att zinkpriset har gått upp. Bra att veta är att Boliden alltid baserar beslut om investeringar på så kallade långtidspriser. De just nu högre zinkpriserna är så klart positivt för Boliden men påverkar inte självklart våra långtidspriser. För vår verksamhet i Garpenberg är det viktigt att vi fokuserar på det som vi kan påverka - säkerhet, miljö och produktivitet. Hur vi bedriver vår verksamhet. Metallpriser går upp och ned beroende på vad som händer i världen, det råar vi inte över. Vår egen verksamhet är det vi kan påverka.

Med önskan om en härlig höst!

Hälsningar

Jenny Gotthardsson
jenny.gotthardsson@boliden.com

Välkommen till Garpenbergs kyrka!

Hösten bjuder på många olika mötesplatser och gudstjänster i både kyrka och församlingshem. Se gärna våra annonser i Annonsbladet för att få veta mer om vår verksamhet och våra gudstjänster.

Gudstjänst med skördeauktion – 1/10 kl. 15

Söndagen den 1 oktober samlas vi till enkel gudstjänst i Garpenbergs församlingshem, och därefter fika och skördeauktion. Alla är välkomna att skänka något till auktionen: frukt eller annat från trädgården eller skogen, kanske hemkokad sylt, eller en påse bullar.

Alla får givetvis köpa något också! ☺

Alla pengar går oavkortat till Svenska kyrkans internationella arbete som har projekt runt om i världen. Just nu stödjer vi t ex de som drabbats av torka och konflikt och den efterföljande vatten-/matbristen i bland annat Etiopien, Sydsudan och Somalia, men även människor på flykt runt om i världen. Ditt bidrag gör skillnad!

Dopplördag i Hedemora kyrka – 30/9 kl. 10-15

Tycker du att dopet är en fin och viktig tradition? Vill du ha det lite enkelt? Har det bara inte blivit av? Lördagen den 30 september kl. 10-15 har du eller ditt barn möjlighet att bli döpt utan att boka tid. Vi håller Hedemora kyrka öppen för alla som vill, och det är bara att komma som du/ni är. Mer info kommer i Annonsbladet.

Ny präst

Från och med 1 augusti har vi en ny präst i församlingen: Douwe Geertsma från Holland. Några av er träffade honom när han välsignade årets mila. Vi hälsar honom varmt välkommen.

En härlig höst önskar jag er!

Anna Jonsson, präst i Garpenberg

Svenska kyrkan
HEDEMORA-GARPENBERGS
FÖRSAMLING

Höst i Garpenbergs kyrka

Söndag 1 oktober kl. 15
Gudstjänst med kaffe och skördeauktion
i församlingshemmet

Lördag 15 oktober kl. 18
Musikgudstjänst i kyrkan

Lördag 4 november kl. 18
Minnesgudstjänst med ljusständning
i kyrkan

Söndag 19 november kl. 15
Familjegudstjänst i Staffanskapellet,
kyrkan. Fruktstund eller fika efteråt

Söndag 3 december kl. 17
Adventsmässa i Garpenbergs kyrka
Enkelt kyrkkaffe

Söndag 10 december kl. 17
Lucia i Garpenbergs kyrka

Onsdag 13 december kl. 15 och
torsdag 14 december kl. 13
Samling kring krubban i kyrkan.
Efteråt fika i församlingshemmet

Tisdag 19 december
Juldrama i kyrkan, för alla åldrar

Lördag 24 december kl. 23
Midnattsmässa i Garpenbergs kyrka

Med reservation för ändringar.

**För aktuell info om varje gudstjänst:
se Annonsbladet, hemsidan
eller våra affischer.**

Bästa läsare

Man kan ha många synpunkter på sommaren som gick, men jag är väldigt nöjd med att temperaturen höll sig på beskedliga 20 graders strecket mesta tiden. Det gjorde nog också att grönskan bibehölls trots uteblivna regnskurar.

En ovälkommen förkylning med åtföljande luftrörskatarr satte krokben för ett idogt trädgårdsarbete under maj månad, med resultatet att växtligheten sköt fart och var omöjlig att bemästra.. Resultatet blev ogräs, ogräs överallt, i alla rabatter och land.

Katten är nu så hemmastadd att hon kommer fram till oss när vi är ute på gården. Hon snor runt fötterna och hindrar oss från att gå iväg och vill helst bli kliad och kammad. En bänk mot ladugårdsväggen är favoritstället och dit går hon med bestämda steg och väntar att vi ska följa efter. Om vi inte förstår vad hon menar kommer hon tillbaka och upprepar dansen kring fötterna. Ja då veknar man förstås och går till bänken. Men vid plötsliga ljud eller främmande besökare försvinner hon som ett skott in på logen.

Veckan efter midsommar fick hon för sig att hon behövde semester från gården och blev borta i några veckor. Vi tror att det berodde på att dottern med sina två hundar tillbringade några dagar hos oss och samtidigt kom fårbonden med sin hund och 175 får, för bete i hagen. Då blev det för mycket ljud och rörelse på den tidigare tysta gården. Men efter att lugnet återkommit, så gjorde även katten det. En morgon stod hon på trappen och tittade uppfordrande upp på fönstret och var väldigt hungrig. Ordningen var återställd.

Körsbärsträdet som ringbarkades för tre år sedan och som förra våren blommade mer än någonsin tidigare hade även i år fullt med blommor! Maken till växtkraft! Men i år blev det inga körsbär, bara en frodig grönska.

Vi tittar ibland på TV CNN och humorprogrammet Saturday Night Live. Deras president är förstås en ständig måltavla för elaka kommentarer och sketcher, men det är svårt att göra en rolig karikatyr på en person som i sig själv är en fullständig, renodlad karikatyr.

Geologins dag firades i Garpenberg i Gruvkapellet. Geologer och arkeolog turades om att berätta och visa bilder på markens uppbyggnad och utveckling under miljarder år fram till dagens läge. Mycket intressant och spännande. Vi bor på det som från början var en jättestor vulkan och som omfattade hela Bergslagen och som resulterade i våra malmfält.

Som pensionärer har vi möjlighet att titta på morgon TV, något som var otänkbart när vi arbetade och skulle fara iväg till våra jobb. Vi har vant oss vid vissa program, som vi inte gärna missar. Ett sådant var fredagsmorgonens nyhetspanel, men den försvann i omgörningen av programtablan så nu är det nästan enbart trams (och matlagning). Vart tog public service vägen?

Regnskurarna som nu börjat komma ger resultat genast på svamptillgången. Grundvattnet behöver åtskilligt mer. Så därför önskar jag alla en riktigt regnig höst.

Skommarbo i mitten av september.

Birgitta Bloom

Årets kolmila

Garpenbergs Hembygdsförenings kolmilegeubbar kommer nu med följande rapport.

Milan byggdes upp av många hjälpsamma händer och tändningen gick också bra. Vi fick milan välsignad av prästen *Douwe Geetsma* som gjorde detta på ett mycket fint sätt. Milan fick namnet *Jenny*.

Milkvällen blev som vanligt lyckad, och det var en fin kväll utan regn. Hembygdsföreningen serverade kolbullar och bjöd på riktigt kokkaffe.

Vi hade förmånen att landshövdingen i Dalarna Ylva Thörn besökte oss och klippte bandet och invigde den nya kolarkojan

Oves trio underhöll med passande musik. Traute Lindenthal gjorde det extra festligt genom att mycket fint blåsa i kohorn.

Gösta Ljungberg bidrog med ett extra kulturellt inslag, då han visade hur man kan utvinna trätjära genom att upphetta furuved.

Medel som Firmor och Enskilda skänkt till
Kolarkojan vid Garpenbergs
Hembygdsförening. Stort tack till alla givare!

Firmor med flera organisationer och Föreningar= New Boliden, EG Nord AB, Byalaget Garpenberg, Joakim Ruth, Frisörboa, Blommboa, Komunlistan, Dala Husby Gräsmatteodling AB, Svea Skog, Hummelbo Skogserergi AB, Hedemora-Garpenbergs församling, Garpenbergs Såg AB och Mur o Kamin.

Enskilda Givare = Yvonne Albrektsson, Marya Aminzai, Per Bengtsson, Martin Borgs, Rickard Dahlstedt, Helene o David Drummond, Susanne o Daniel Eriksson, Ann Eriksson, Anette Eriksson, Ann-Marie o Peter Fant, Kerstin Gasslander, Åsa o Terence Hase, Anja A Hedqvist, Millan o Urban Holmgren, Elisabeth Hedlund o Tord Jansson, Janet Impiö o Andreas Werner, Marianne Jonsson, Annmarie Kjell, Göran Lindberg, Kennet Larsson, Hanna Långdal Backsell, Mariette Lappalainen, Eva o Erik Nyström, Eva-Lena Nejman, Henrik Nilses, Karin o Ulf Olenius, Sören o Kerstin Pettersson, Björn Roxendal, Jan-Olov Renström, Doris o Bengt Ruth, Mikael Ringstedt, Michaela Sundquist, Linda Sjödin o Ronny Sixten Tiensuu, Anne o Stefan Vestlund, Gunnel Waerner, Helena Ylander, Alla i Kolmiegänget och alla som på något sätt bidragit då det ju är många som gjort det och att det är lätt att någon faller bort och inte kommer med på listan.

KOLARGUBBARNA

Lördagen den 30 september kl. 14.00 bjuder kolargubbarna på grilleftermiddag vid kolarkojan och vi bjuder då i första hand alla som sponsrade vår kamin i kolarkojan. Vi vill göra detta då det är så att vi vill tacka Janet Impiö som så överraskande gjorde detta upprop på Face Book och lyckades samla 12.500:-. Alla givare med flera hjärtligt Välkomna!

Nu finns kolsäckar att beställa hos Göran eller Bror och hämta mot betalning

Vi bygger året om!

Allt från renovering
till nybyggnation.

Vi utför även grävjobb.

Kostnadsfria hembesök.

ERIKSSONS
Bygg & Timmer AB

www.erikssonsbygg.nu | 0225-204 10
info@erikssonsbygg.nu

Tack till "mattanterna"

Tack för jättegod luncher i matsalen på Garpenbergs Centrum från oss alla pensionärer som ibland äter vår lunch där. Ett speciellt tack till Maria som nu slutar hos oss för att börja ett annat jobb på Regnbågens förskola i Hedemora. Hennes barn går i Hedemora så då kan de åka med mamma hem i stället för att hämtas, samtidigt får vi hälsa den nya kocken Mattias välkommen hit till Garpenberg. Tack för nästan 7 år här i Garpenberg Maria och lycka till på nya arbetsplatsen.

En uppmaning till de personer i Garpenberg som är "65 +, likadan mat som serveras till skoleleverna finns för oss mellan kl. 12.00 o 13.00. det finns gott om plats i matsalen så passa på att utnyttja detta att slippa laga mat själv alla dagar när det serveras både god och nyttig mat i matsalen.

Geologins Dag i Garpenberg den 9e september 2017

Lördagen den 9e september firades Geologins Dag i Garpenberg. Drygt 40 intresserade vallfärdade till gruvkapellet där Lena Berg Nilsson från Landskapsarkeologerna och geologiprofessorn Rodney Allen växelvis berättade om geologin och människorna i Bergslagen och Garpenberg.

Vädret bjöd på en grå och råkall dag och där man satt på de hårda bänkarna kunde man lätt förflyttas bak i tiden till eran då gruvarbetarna och deras familjer fick höra Herrans tukt och förmaning inför arbetsdagen. Men nu 2017 var intresset för ämnet stort och stämningen god. Med en kopp kaffe i näven kunde deltagarna diskutera mineral med geologerna, se på kartor över området och utbyta minnen.

Geologins Dag är en återkommande event, den andra lördagen i september och medlemskap i föreningen är gratis. www.geologinsdag.nu

Boule

*Kom o pröva spela boule
vi spelar tisdag o torsdag
mellan 14,30 - 17,30*

Välkomna

Finnhyttans Bouleförening

GARPENBERGS GYMNASTIKLUBB

Dags igen att ta nya tag så här efter sol o lata dagar....

Stavgång

Måndagar kl. 09:30-10:30.

Ta med stavarna och följ med på en vända! Vi går ca 3-4 km med start i Garpenberg eller Persbo. Ring *Inga-Stina* tel. 220 10 för info.

Medelgympa

Onsdagar kl. 19:00 i gymnastiksalen.

Vi kör vecka 37-50. Med början den 13 september.

Ledare är *Laila* tel. 220 40

Vattengympa

Fredagar kl. 18:00 i Hedemora på skönviks rehab (Haggården).

Vi kör vecka 41-50. Med början den 13 oktober.

Kostnad ordinarie medlemsavgift samt 200 kr i badavgift.

Ledare är *Carina*.

Höstvandring - Caballo Blanco Memorial run 2017

Lördag den 30 september kl. 15:00 i Persbo.

Vi går ett varv som är ca 11 km långt och sedan ingår det en bit mat kl 17:30.

Klubben bjuder medlemmar på deltagaravgiften, anmälan ska därför ske till

Annika senast onsdag 20/9. Anmälan är bindande. Mer info finns på

Facebookevenemanget "Caballo Blanco Memorial run 2017" eller på hemsidan:

<http://redsports.se/CBM/CBM.html>

Har ni frågor ring ordf. *Annika* tel. 073-7844514

Medlemsavgifter:

Ungdomar upp till 19 år 150kr/termin

Vuxna 300kr/termin

VÄLKOMNA!

I Garpenbergs Vävstuga finns
Garpenbergslöparen

uppsatt i vävstol färdig att väva för Dej.

Finns även mattväv mm.

Nybörjare eller van, välkommen!

Vi hjälper Dej igång med väven.

Eller vill Du att vi väver en löpare till Dej?

Hör gärna av Dej

till Doris Ruth 073-941 9904

doristruth47@gmail.com

Något om gården Juliuses i Persbo

Gården ligger strategiskt placerad vid ett vattenfall i Garpenbergsån därför har det under århundraden funnits många olika verksamheter. Långt tillbaka i tiden fanns en hytta som lämnat rester nedanför fallet bland annat misslyckade smältor och slagg. Gärdet intill kallas för Hyttgården. Senare epoker har det varit kvarn och sågverksamhet. Grunderna till sågen finns fortfarande kvar. En tid fanns ett bryggeri. Bryggmästaren hette Linder han arbetade sedan i Fors Bryggeri. Bröderna Ferner startade 1879-1880 ett krukmakeri där det tillverkades diverse kärl till hushållet krukor och mjölkbunkar. Större saker som kakelugnar och taktegel tillverkades också. Bröderna Ferner blev sedan oense och en del av familjen startade verksamhet i Åsgarn, där ett nytt krukmakeri startades.

Lergodset
från Persbo
hade ofta
en nyans

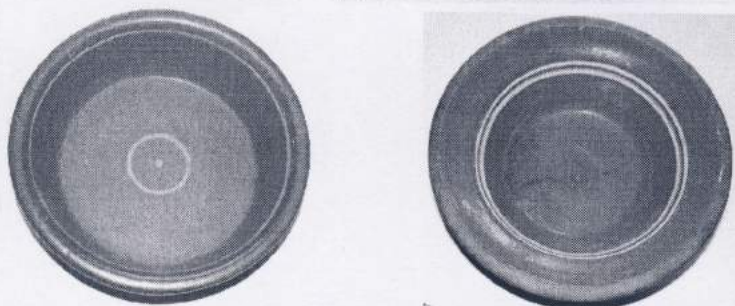

av gult
brutet med
brunt och
med

Verkstaden i Persbo stod öde i några år innan Familjen Sörling 1918 köpte gården och rustade upp verkstaden och började ta upp tillverkningen på nytt. Lars och Maria Sörling med Sonen Valdemar som oftast kallades Valle, stod för tillverkningen. Valle hade varit lärling vid Bobergs krukmakeri i Gävle. Där fick han göra lergökar en lång tid, sedan började han vid en annan fabrik i hemstaden, där fick han göra blomfat och andra fat. År 1910 kom han till Rättvik och arbetade i Nittsjö där fick han börja dreja på allvar och blev först då en riktig krukmakare. Lars specialiserade sig på bränning av de formade sakerna. Leran på gården var av bra kvalité och tillverkningen tog fart. En maskin för tillverkning av blomkrukor inköptes och den underlättade arbetet avsevärt. Hela familjen blev så småningom engagerad i tillverkningen. Martin och systemen Sally arbetade med krukmaskinen. Vedförrådet sköttes av Bror som flyttat hem från Stockholm. Hushållet stod Elsa och mor Maria för.

Sakerna som tillverkades såldes hemma på gården och även till personer som köpte och sedan bedrev försäljning ute i byarna. Carl Jularbos far var en stor kund och försäljningen hjälptes nog upp av att sonen satt på kärran och spelade på dragspelet.

en vit rand
runtomkring

Många olika saker har tillverkats i krukmakeriet under årens lopp, tallrikar, muggar, tillbringare och även större saker. t.ex. golvnor upp till 80 centimeter höga, risken med dessa var att sprickor kunde uppstå vid bränningen. Tillverkningen av dessa golvnor upphörde på grund av detta i början av 50-talet. Valle fortsatte att dreja mindre saker ända till sin död vid 70 års ålder. Vid hans frånfalle fanns ett stort antal färdiga alster som väntade på bränning. En kusin som var bosatt i Uppsala kom då på moped till Persbo. Han stannade en dryg månad och gjorde klart den sista brännigen. Många saker finns kvar i bygden så jag hoppas att vi ska kunna göra en liten utställning i Hembygdsföreningens regi vid något tillfälle.

Inga-Stina Matsson

Maria På Höjen

Hösterbudande! Gäller November ut

**Just nu bjuder jag på ansiktsmassage/koppning
vid alla behandlingar, ca 10 min**

***Nack & Ryggmassage ca 30min 350 kr (pensionär 300 kr)
-kan kombineras med koppning**

***Klassisk Helkroppsmassage ca 60 min 500 kr (pensionär 400 kr)
-kan kombineras med koppning**

***Hela mig! Ca 75 min 600kr (pensionär 500 kr)
-En helreovering från topp till tå. Ink ansiktskoppning/rynkreducering och
skalpmassage**

**Välkommen önskar Maria Eriksson
Höjen 13 Olshyttan
Ring för bokning: 070-29 713 67**

Vad är koppning?

Koppning är en alternativ terapimetod som används till allt från att lindra smärta, inflammation och spänningar till avslappnande koppingsmassage och olika skönhetsbehandlingar. Med 1000-tals år av traditionell användning är koppning fortfarande lika uppskattat än idag. Jag använder aromaoljor och mjuka siliconkoppor som dras över huden vilket gör behandlingen mycket behaglig men ändå djupgående då den jobbar med bindväven och ökar cirkulationen av både blod och lymfa.

Frisörboa

Tidsbeställning mån-fred 09:00-18:00

Telefon 076 1144688

Backgårdsvägen 28 Garpenberg

Klippning

Läggning och schamponering

Permanent, slingor och färg

Ögonbryn och fransar

Välkomna önskar Marianne!

Gamla kunskaper som kanske glömts bort? Viktigare än någonsin.

Insänt av Annika Ruth.

Tio sätt att använda SÅPA.

1. Ta bort gräsfläckar
2. Få bort bladlöss
3. Rengör ugnen
4. Få bort gnissel från gångjärn
5. Gör grillen fräsch
6. Putsa silvret
7. Rengör brända kastruller
8. Tvätta kläderna
9. Få bort kryp i lådorna (silverfisk)
10. Tvätta hunden

För mer information sök på datorn på 10 sätt att använda såpa

**Din verkstad
finns i byn
Herrgården,
Garpenberg!**

- *Utbildad fordonsmekaniker/tekniker med många års yrkeserfarenhet i branschen.*
- *Utför arbeten på de flesta bilmärken/ årsmodeller.*

**Välkomna att ringa för
info/kostnadsförslag/tidsbokning:**

KE Fastighets & fordonsunderhåll HB

Innehar F-skatt

**Utför även fastighetsskötsel/underhåll enligt Ert
uppdrag, ring för offert.**

076 - 708 97 99

(telefontid vardagar 8 – 18)

Frisörgruvan

076 18 91 775

Frisörgruvan.bokadirekt.se

FB

Silvervägen 10